

Universitätsbibliothek Paderborn

Rev. P. Francisci Josephi à Rodt Capuccini Anterioris Austriæ Provinciæ. Opus ...

Planctvs Ecclesiæ Et Animæ - Super Caput Primum Lamentationum
Jeremiæ Prophetæ. Allegorice, Et Moraliter Expositus, & Distributus In
Discursus LII. Concionatorios Quadragesimales ... ; Scilicet Liber Vitæ, Et
Excessvs Amoris ...

Rodt, Franz Joseph von

Campoduni, 1680

Aleph. Quomodo sedet sola civitas plena populo, facta est vidua, domina
gentium, Princeps populorum facta est sub tributo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52659)

DISCURSUS I.

Aleph.

Quomodo sedet sola Civitas, plena populo, facta est quasi Vidua Domina gentium. *Thren.*

c. I. v. I.

DE ECCLESIA.

Ecclesia, sponsa & Civitas Dei, copiosis incundata filiis, & plena populo, sedet modo quasi sola, & quasi vidua, ob plures à Fide deficientes.

I. Nuptias decet gaudium.

Matth. 9. v. 15.

Ablato sponso.

Nuptiæ festivâ non solum pompâ, & frequenti amicorû concursu, sed etiam publicâ aguntur lætitiâ, in nuptijs enim omnis luctus exulare jubetur, ut solum gaudium obtineat locû, neque hoc, ullo tristitiæ genere interrûpere debet, vel spon- sus, vel amici sponsi. Unde & ipsa Dei sapientia testatur: *Nunquid possunt filij sponsi (id est, amici familiares, & intimi, spon- si.) lugere, quâ- diu cum illis est sponsus? Absit. Non enim lugendi, sed gaudendi tempus est in nuptijs. Cùm verò sponsus non solum ab amicis, sed etiam ab ipsa aufertur spon-*

sa, vel per divortij separationē, vel mortis violentiam, tunc non amplius tempus, & locus est gaudij, sed solius mæroris non tam sponsæ, jam viduæ, quàm amicis sponsi. Sic contigisse legimus filijs Jambri, qui magnis institutis nuptijs, sponsam adduxerunt ex Madaba, filiam unius de magnis principibus Chanaan cū ambitione magna; His magno cum apparatu, ac jubilo, cum tympanis & musicis obviam processit sponsus & amici, fratresque ejus, quos ex insidijs aggressi Machabæi occiderunt, vix relicto cladis nuntio. Et converse sunt nuptiæ in luctum, & vox musicorum ipsorum in lamentum.

1. Mach. 9. v. 37.

Nuptiæ convertuntur in luctum.

lamentum. Nam caso sponso, & amicis ejus, quid nisi planctus & luctus restat desolatæ viduæ, & amicis ejus?

Deus Pa-
ter Eccle-
siam filio
copulavit
Matt. 23.
v. 1.

Fecit caelestis Pater nuptias Fi-
lio suo Unigenito, nempe (jux-
ta Glossæ Interlinearis expositio-
nem) per Incarnationis mysterium
Ecclesiam filio copulavit. Et misit

Glossa
Interlin.

servos suos vocare invitatos ad
nuptias, summo cum gaudio ce-
lebrandas, non enim possunt fi-
lij sponsi, multò minùs ipsa luge-
re sponsa, quamdiu cum illis est
sponsus. Sed videtur modò
nuptias conversas esse in luctù,
dum ad lugubrem viduitatis sta-
tum dejecta est sponsa & olim
plena populo & filijs, jam sedet
sola, & quasi vidua, Ecclesia, quæ
Domina erat gentium, pluribus
scilicet à fide deficientibus, prout
in sequentibus fusiùs declarabo.

Ecclesia
facta qua
si vidua.

II.

Deut. 21.
v. 11.

Mulier
gentilis
ducenda
in uxore.

Abstinere quidem quàm ma-
ximè justè erant Hebræi à mulie-
ribus alienigenis, & Idololatris,
nihilominus infirmitati eorum
compatiendo, concessit illis De-
us, ut si in numero captivorum
mulierem pulchram viderint, e-
jùsque amore capti, uxorem ha-
bere voluerint, introducant in do-
mum, quæ raderet Casariam, & cir-
cumcidet unguis, & deponet vestem,
in qua capta est, sedensque in domo
tua, flebit Patrem & Matrem suam
uno mense, & postea intrabis ad eam,
dormiesque cum illa, & erit uxor
tua. Trahit quidem Lyranus in
Glossa, & sensu morali, hunc

Deponat
vestem, &
casariam.

passum ad animam peccatricem,
quæ quidem pulchra, ratione
imaginis, sed captiva, ratione vi-
tiorum, à Christo in sponsam
expetitur, non tamen ad sponsi
thalamum admittenda, nisi depo-
sitis vitiorum vestibus & malis
habitibus, ac rasis, & circumci-
sis circumstantijs, & occasionibus
peccandi; Verum non minùs hæc
ad sensù allegoricù de Ecclesiâ ex-
gentibus electâ, & Dei Filio de-
sponsatâ trahi possunt; Licet e-
nim Christus, discipulis in viam
gentium abire prohibuerit, &
mulieri Chananaæ objecerit, in-
conveniens omnino esse, aufer-
re filijs panem, & dare canibus;
nihilominus captus, ac supera-
tus amore captivæ gentilitatis,
sibi desponsare, & uxorem ha-
bere voluit Ecclesiam ex genti-
bus selectam, hac tamen condi-
tione, ut raderet (*Novacula Ver-
bi Dei*, Glossatur Interlinearis)
Casariam, *superflua*, ut poetarum
figmenta, Item, *omne peccatum infi-
delitatis*, & circumcidet unguis
Crudelitatem, vel rapacitatem; &
deponet vestem in qua capta est,
scilicet, *Pristinum errorem, cultum*
idolatriæ, circumstantias falsitatis,
vel vanitatis, sedensque in domo
tua flebit patrem & matrem, Er-
rorem, diabolum, & humanam curio-
sitate, dormiesque cum illa, ut
spiritualem prolem gignas. Et erit u-
xor tua. Hac ergo ratione Ec-
clesiam ex gentibus desponsavit
sibi Dei Filius, qui tamen Judai-
cam

Sic Eccle-
sia ex gen-
tibus.

Glossa
Interlin.

A Christo
in uxorem
ducta.

Cui Synagoga erat odio

cam Synagoga sibi pridem elegerat, ac copulaverat uxorem, jam sibi pene ingrata, & odiosam.

III. Deut. 21. v. 15. Ecclesi. uxor dilecta.

Mandat in eodem Deuteronomio: Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, & alteram odiosam, genueritque ex eis liberos, & fuerit filius odiosae primogenitus... Non poterit filium dilectae facere primogenitum. Quod Deus Pater Filio suo nuptias fecerit, jam supra audimus, hic tamen uno felto nuptiali, & una uxore non contentus, duas duxisse videtur. Ita in hunc locum testatur glossa ordinaria. Christus sibi duas uxores, populum scilicet Judaeorum, & gentium conjugij copulavit nomine; Odiosa, est Synagoga, semper contentiosa, dura cervicis, incircumcisa corde: Dilecta, Gentilis; sed non potest filium dilectae, praefere filio odiosae, id est, Ecclesiam de gentibus, & filios ejus praefere Apostolis. Idem confirmat glossa moralis, quae ait: Homo

Filij odiosa, Apostoli

Glossa moralis. Tanquam Primogenitum, gentibus praepositum

minis Christi duae sunt uxores, scilicet Judaea & gentilitas; Judaea facta est odiosa, quia pro majore parte remansit in infidelitate. Gentilitas, vero facta est dilecta, quia fidem Christi recepit d. vote. Tamen Christus, vi legis antiquae, non potuit Filium dilectae facere Primogenitum, & praefere filio odiosae: Per quod significatur, quod nullus de gentilitate renatus in Christo, praepositus est Apostoli in donis gratiae, & gloria, &c. uti glossa moralis concludit.

Licet autem Dei Filius Jus

Primogeniturę reservaverit sanctis Apostolis, tanquam filijs prioris uxoris Odiosae, scilicet synagogae, tamen ipsam odiosam in tantum rejecit ob duram ejus cervicem, ut ab ipsius amplexu se penitus abstrahens, soli Ecclesiae ex gentibus posthac adhaerere videretur, nunquam ab ea separandus, ex qua copiosam prolem, cum ea dormiens, procreavit.

Hoc in figura gestum est, dum Immisit Dominus Deus soporem in Adam, quod ita exponit Glossa Interlinearis: Immisit Deus Pater, in Adam, Christum scilicet, soporem, per mortem Crucis. Cumque obdormisset, tulit unam de costis ejus, Ecclesia in Christo est formata, & replevit carnem pro ea, Quia Christus pro Ecclesia infirmus, vel (ut eadem Interlinearis glossatur) Posuit carnem pro ea, scilicet Christus moriendo pro Ecclesia. Et Ecclesia aedificavit, Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam in mulierem, & adduxit, Per Fidem, eam, Ecclesiam, ad Adam, Christum. Dixit Adam: Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea, Quia Ecclesia Corpus Christi. Ex carne ejus constans, id est, ex infirmis, & ex ossibus, id est fortibus membris. Haec vocabitur virago, sicut à Christo Christianus nomen datum est Ecclesiae, quia de viro sumpta est, de Christi latere, Quamobrem relinquet homo, Verbum caro factum, formam servi accipiens, clesia

IV. Gen. 2. v. 21. Formatio Eve

Glossa Incerlia.

Figura Ecclesia.

Coniunctio Christi cum Ecclesia

Planctus Ecclesie & anima.

Patrem suum, Exivi à Patre, & veni in hunc mundum, & Matrem; [synagoga observantiam], & adhærebit uxori suæ, id est Ecclesie; Et erunt duo, *Christus & Ecclesia*, in carne una, *Quia unum Corpus, Christus & Ecclesia.*

Est inseparabilis.

Cum ergo tam mirabili copulatione Christus fuerit conjunctus dilectæ suæ Uxori, Ecclesie, mirum non est, quod ab ea in æternum se separari non patiatur, sed adhærebit uxori suæ. Pro hujus inseparabilis conjunctionis indubitata confirmatione, nullum in lege nova Christus admisit divortium, ut repudiatâ uxore legitimè sibi copulatâ, quis alteri posset adhærere, quacumque ex causa; quod enim Deus conjunxit, homo non separet. Quare indissolubilem conjugum conjunctionem, Sacramentum magnum vocat Apostolus, ob irrevocabilem Christi cum Ecclesia desponsationem. *Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico vobis in Christo & in Ecclesia.*

Mat. 19. 7. 6. Cuius typus est Sacramentum matrimonij. Ephes. c. 5. v. 32.

Gen. c. 3. v. 10.

Porro sicut vocavit Adam nomen uxoris suæ, Heva, eò quod mater esset omnium viventium, Ita Matrem omnium viventium vocavit & fecit Christus Ecclesiam, ut nemo vitam animæ suæ, nisi in ipsa renatus, habere se posse consideret, & omnis ab ea separatus, & vitam & hæreditatem se perdidisse nosset. Et veluti Deus creatis Adamo, & adjutorio ejus, Heva, benedixit: *Crescite & mul-*

tiplicamini, & replete terram, ita hanc crescendi benedictionem

Gen. 1. 7. 28.

uberrimè Christo & Ecclesie contulit Cælestis Pater, quorum filij celerrimè & mirabiliter multiplicati, habebant cor unum, & animam unam, in unum Corpus Christi tanquam membra, & in unam Civitatem Jerusalem, tanquam Lapides vivi, ædificati.

Ecclesia fertilis.

Hinc bene Apoclyptica illa Aquila, Ecclesiam Dei non tam sub sponsa, quam Civitatis figurâ sibi demonstratam testatur: *Et ego Ioannes vidi sanctam Civitatem Jerusalem, novam descendentem de celo à Deo, sicut sponsam ornatam viro suo.* Quamvis autem hanc Sponsam & Civitatem novam Cornelius & alij intelligant Ecclesiam triumphantem, tamen Venerabilis Beda & alij de ipsa Militante, & quidem Romanâ, electâ ex gentibus Ecclesia intelligunt, hæc enim nova Jerusalem, quæ veteri synagoga successit.

V. Apoc. 21. v. 2. Ecclesia Civitas.

Convenientissimè autem, non tam sponsa, quam Civitas vocatur Ecclesia, de qua Jeremias: *Hæcine est urbs perfecti decoris, gaudium universæ terræ? Urbis hujus fundamenta erant Apostoli, Primus autem, & Angularis ipsius fundamenti Lapis, Christus Jesus, prout Apostolus scribit ad suos Ephesios: Super ædificati super fundamentum apostolorum, & Prophetarum, ipso summo Angulari Lapide, Christo Iesu. Hic est Lapis ille angularis, qui facit utraque unum,*

Thren. 2. v. 15.

Ephes. c. 2. v. 20.

Christus Lapis angularis.

Discursus I.

unum, Gentilitatem scilicet cum Synagoga in unam conjungens & ædificans Ecclesiam, qui etiam alio respectu sacra hujus structure, & mysticæ Civitatis Murus simul, & Antemurale esse perhibetur: *Salvator ponetur in ea, murus & Antemurale.* Murus munitus, & inexpugnabilis, omniumque machinarum ictibus impenetrabilis, est divinitas, quæ ad omnes tormentorum, & vulnerum in passione inflictorum impetûs, illæsa, & inconcussa stetit. Antemurale infirmum, & è terrenis aggeribus erectum, est mortalitas Humanitas, quæ sicut in Passione crudeliter fuit prostrata, & devastata, ita per gloriosam Resurrectionem splendidiùs fuit reparata, & redintegrata.

Non deest Civitati huic sacra, Ecclesiæ Armamentarium bene instructum, in quo aservantur parata virtutum omnium arma: *Mille clypei pendent ex ea. omnis armatura fortium.* Si vigilas desideras Custodes? Ecce, *super muros tuos Ierusalem constituisti Custodis*, sanctos scilicet Patres & Doctores, præsertim verò ipsos Custodes Angelos. Abundant mystica hæc Civitas scaturientibus viventium aquarum venis, quæ in limpidissimos confluunt fontes, salientes in vitam æternam, *Prædicationem scilicet quatuor Evangeliorum*, uti notat Hugo Carrenlis, ut merito de hac Civitate enuntiet Propheta Regius:

Gloriosa dicta sunt de te, Civitas Dei. Et siquidem Etymologiam nominis spectare velimus, Civitas dicitur, quasi *Civium unitas*, quam unitatem Civium testatur S. Lucas: *Multitudinis autem credentium, erat Cor unum. & Anima una*, licet ex tam diversis hominum statibus, ac nationibus Civium numerus conscriberetur; ex omnibus enim terræ plagis ad hanc Civitatem confluebant populi, quorum nullus à municipatu fuit rejectus, sive servus, sive liber, sive incola, sive alienigena, sive Hebraeus, sive Gentilis: *Ecce alienigenæ & Tyrus, & populus Æthiopicum, hi fuerunt illic: Reges & Principes mixti plebeis in hanc civitatem conscribendi, festinato properabant cursu: Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui.* O Jerusalem, O magna Dei, & sacra Civitas, Ecclesia, *Leva in circuitu oculos tuos, & vide; omnes isti congregati sunt, venerunt tibi; Filij tui de longe venient, & filia tua de latere surgent: Tunc videbis & afflues, & dilatabitur cor tuum, &c.*

O quantum tunc exultabat Ecclesia, Jerusalem civitas nova, tanquam sponsa ornata viro suo, & tam copiosis circumdata filiis, innumèrisque aucta civibus. Sed eheu! quàm alia longè est modò facies rerum, O Ecclesia! O Sponsa! O Civitas! Quam hodie mentis oculis contemplando, ingemiscens cum Jeremia exclamo: *Quomodo sedet sola Civitas plena*

Murus & Antemurale. Isaia 26.

Arma, & Custodes.

Cant. 4. v. 4.

Isa. 62. v. 6.

Hugo Card. in Thren. c. 2. v. 1. Psal. 86. v. 1.

Act. 4. v. 32. Civitas est quasi Civium unitas.

Psal. 86. v. 4.

Isaia. 60. v. 3. & seq.

Ec. lesa ex multis gentibus aucta.

V l.

*Iterū ca-
pit decre-
taro.*

plena populo, facta est quasi vidua, Domina gentium, copioso Civium numero viduata. Felices se olim aestimabant Reges & Principes, si cum subiectis sibi populis, hac Civitate donari, & Romanæ Ecclesie Albo ascribi mereantur, jamque ob confluentium Regum & Principum copiam, Civitas Regum nominari poterat. At infelicibus nostris temporibus sedet sola Civitas sine populo, dum tot Reges, & Principes, tot Regna, Principatus, & Ducatus ab Ecclesia recisi, & avulli ad detestandam modò Mahometis sectam defecerunt: Lu-

*Thren. 2.
v. 8.*

*Hugo
Card. hic.*

*Murus &
Antemu-
rale Ec-
clesie qui?*

*Quot reg-
na defe-
cerint?*

xitque Antemurale, & Murus pariter dissipatus. Ecclesie Murus (ait Hugo Cardinalis) est cæterus Prælatorum Ecclesiasticorum, Antemurale Principes sæculares, qui Ecclesiam defendunt. Maxima muri, & antemuralis, Prælatorum & Principum pars immanium Turcarum potentia (Christianorum Magnatum discordiâ patrocinate) defecit, totamque Ægyptum, Syriam, Palæstinam, Tyrum, Cyprum, Candiam, cum toto Archipelago, Macedoniam, Mediam, Græciam, totumque Orientale imperium, cum Patriarchalibus, & Episcopalibus suis sedibus, florentissimis urbibus, Regionibus & populis, cum tota pene Hungaria subjugavit, alijs præterea Barbaris, ac Mauris totam ferè Africam Ecclesie Romanæ subtrahentibus, quomodo

sedet sola Civitas plena populo?

Sed maxime funestum sæculo nostro spectaculum & ruinam Ecclesie irreparabilem, &c. fecit voluntaria Catholicorum Principum à fide Orthodoxa defectio, dum non armorum vi, sed Togatorum petulanti disolutione, & lasciviâ, magna denuo Muri, & Antemuralis, Prælatorum, & Principum pars, cum primarijs Civitatibus, Dynastijs & regnis ab Ecclesie unione abscissa est; Sueciæ, Daniæ, Magnæ Britannie Reges cum omnibus sibi subiectis regionibus, & Maxima Ungaria, Bohemie, & non exigua Poloniæ pars, Holandia cum unitis sibi Provincijs, Electores imperij Saxo, Brandenburgicus, & Palatinus, maximæ, & opulentissimæ quæque Imperij civitates, status, Procæres, & Comites, ab Ecclesia recesserunt, & pene depopulatam (in partibus præsertim septentrionalibus) reliquerunt Ecclesiam. Heu! *Quomodo sedet sola Civitas, olim plena populo!*

Hæcine est Urbs perfecti decoris, gaudium universæ terræ? Quæ viduata filijs & civibus suis, in solitudinem versa, plurimis in locis, apparet? Bone Deus! In quantum se luctum convertit primitivæ Ecclesie exultatio, quæ ambulantes olim in splendore ortus sui Reges, nunc terga vertere, & in jugulum Matris convertere gladios, lacrymantibus intuetur oculis. Sedet af-

flicta.

*VII.
Novissimè.*

*Per hæc
sim.*

fiicta, fedet mœroce confecta, sola civitas, filiorum, & civium deplorans interitum: Facta est vidua domina gentium.

Magnatib⁹, qui tueri, & curare viduam obligati, didicerunt viduas facere, & civitates earum in desertum adducere. Quasi vidua vivente viro derelicta, & orbata filijs suis fuit Ecclesia.

De miraculosa illa Apocalyp- tica muliere (quæ typus fuit Ecclesiæ) legimus, quod in utero habens, clamabat parturans, & cruciabat⁹, ut pariat, magno enim dolore & labore, inter tyrannorum persecutiones, filios suos peperit, sed jam non meminerat pressuræ, cum peperit tot filios masculos. Quod autem eam maximè affligebat, erat, quod Draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura, ut cum peperisset, filium, & partum devoraret. Per draconem ipsum humani generis hostem infernalem intelligi, certum est, licet non minus per draconem etiam hæreticos, & hæreses intelligat S. Thomas de Villanova cum sancto suo Patre Augustino. Hic ille Draco, qui novit viduas facere, qui tot devoravit filios: atq; Eccles. & civitates Orthodoxis civibus plenas, in desertum adduxit, & nuptiarum gaudium in luctum convertit. Facta est vidua, domina gentium. In hoc viduitatis statu, Quiescere faciam de urbibus Iuda, & de plateis Ierusalem, vocem gaudij, & vocem lætitiæ, vocem sponsi, & vocem sponsæ. Facta est enim vidua domina gentium, & convertæ sunt nuptiæ in luctum.

VIII.

Apoc. 11.

v. 2.

Mulieris apocyp- tica par- tui

Insidiatur Draco, id est, hære- sis.

S. Thomæ de Villan. Conc. 1. de S. Aug.

Ierem. 7.

v. 34.

Noëmi, vidua a mara.

Ruth c. v. 20.

Sic Eccle- sia.

Psal. 44. v. 10.

Vidua, vi- vente vi- ro dereli- cta. Bonar. in Thren. hic.

Defuncto marito de Moabi- tide in patriam, (ex qua famis tempore migraverat) rediens vidua, Noëmi, excepta fuit cum gaudio à mulieribus patriotis, dicentibus: Hæc est illa Noëmi: Quibus illa: Ne vocetis me Noëmi, (id est, pulchram) sed vocate me Mara (id est amaram) quia amaritudi- ne valde replevit me Omnipotens. E- gressa sum plena, & vacuam reduxit me Dominus. Pulchræ, & sine ruga Ecclesiæ totusq; olim applause- rat orbis, & in ejus stupebat pul- chritudine, ac prosperitate: Hæc est illa Noëmi! (illa speciosa.) A- fuit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate. Sed modò pro nuptiali veste, lugu- bri vestita syrinate, quasi vidua nobis, ingemiscens, acclamat: ne vocetis me Noëmi, id est, pulch- ram, sed vocate me Mara, id est amaram, quia amaritudine reple- vit me Omnipotens. Egredien- te de thalamo crucis suæ sponso sanguinum, egressa sum & ego ex aperto latere ejus, plena de- core, plena gaudio, plena spe innumeræ prolis, sed modò va- cuam reduxit me Dominus, filijs & civibus viduatam: Facta est vi- dua Domina gentium, Non viro vidua, (exponit meus Doct. Seraphic⁹) sed vivente viro derelicta. Derelicta à curatoribus & tutorib⁹ suis, à

P. Franc. Iosephi Op. IV.

B

Unicum

*Ecclesia
consolatio
nem accepit.*

Unicum quod afflictæ viduæ, Ecclesie Romanæ accrevit gaudium, est, quod filij ad ipsam moderno sæculo, & quidem satis numerosi de longè venerunt, ex Asia, Africa, & America, & quod non paucos filios de latere natos, & à Dracone, hæresi, devoratos, ex ejusdem faucibus iterum eruit, quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura, aut extre-

*Amos 3.
v. 12.*

*Ex noviter conver-
sis principibus.*

num auriculæ. Illudque non minnam consolationis materiam præbet, quod nulla omnino inter Serenissimas Romani Imperij domos sit, de qua non aliquis ad Ecclesie sinum reversus, nuptiale gaudium Romanæ Ecclesie fecerit, uti fusè, & nominatim in festo Epiphaniæ deduxi. Emanet tamen interea major adhuc Principum & Magnatum eorum, qui actuale gerunt in subditos dominium, pars, cum suis regnis, & Ducatibus, qui licet hethorodoxæ suæ fidei fundamentis parum confidant, ad Ecclesiam tamen accedere, vel ex humano respectu detrectant, vel quod veste nuptiali destituti, digni non habeantur admitti, aut admissi turpius ejiciantur, cum

Matth. 22. v. 12. illis S. Evangelij verbis: *Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem?*

IX. Exactè hæc Evangelij sacri S. Gregor. homil. 38 verba perpendes Divus Gregorius, *Amicus*, Mirandum est, inquit, per fidem, quod hunc & amicum vocat, & re-

probat? ac si apertius dicat: *Amice & non amice.* Quod contradictio in terminis esse apparet, hanc tamen idem S. Doctor demonstrat non esse circa Idem: scilicet. *Amice per fidem; sed, non amice, per operationem.* Amice per vocationem fidei, sed non amice per defectum bonæ operationis, quæ est vestis illa nuptialis.

Non amicus, per operationem

Et quoniam hac veste nuptiali non solum Principes, & populi A catholici, sed etiam Catholici nostri parum ornati sunt, & ipsi Magnates politico moderni sæculi spiritu ducti dissolutâ, Atheorum more, vitam ducunt, non solum ulteriorem ad Ecclesie nuptias (pro consolanda ejus viduitate) A catholicorum populorum & Principum sperare vix possumus, sed magis timere, ne etiam ipsi Catholici populi & magnates (qui sunt amici Sponsi, tantum per fidem & non per operationem) ejiciantur, non habentes vestem nuptialem.

Principes Catholici & A catholici

Parum ornati vir tibus.

Hinc afflictæ mater Ecclesia, non tam tristitiâ (ob malum præsens) quam timore (ob malum futurum, & imminens) plena, cum Thecutide illa exclamare videtur: *Heu mulier vidua ego sum! non marito, sed filijs viduata, Et querunt extinguere scintillam meam, quæ relicta est, ut non super sit viro meo nomen, Christianum scilicet, à Christo dictum.*

Implo-

Implorat divinam opem cum
devota Iudith, Ecclesia, quasi vi-
dua, subveni, quæso, Domine Deus
meus, mihi viduæ. Et nos filij,
quid agimus in tanto Matris no-
stræ, quasi viduæ, luctu? Sicut in
diebus Noë, edebant, & bibebant, u-
xores ducebant, & dabantur ad nup-
tias, emebant, & vendebant, planta-
bant & edificabant, &c. Sic & ho-
die Christiani ducunt in bonis
dies suos, & cor viduæ non con-
solantur, nec illi subvenire,
aut compati curant. O Christiani
duri, & incircumcisis cordibus,
compatimini Matri, & cum ea

(quasi vidua) vos, (quasi pupilli)
clamate ad Dñm Non despiciet preces
pupilli, nec viduam, si effundat loque-
lam gemitus; Nonne lacrymæ viduæ
ad maxillam descendunt, & exclama-
tio ejus, super deducentem eas? A ma-
xilla enim ascendunt usque ad cælum,
& Dominus exauditor, non delectabi-
tur in illis: Sed absterget omnem
lacrymam ab oculis ejus, & Ma-
trem viduam cum filijs benedi-
cens benedicet, ut videat filios
filiorum suorum, pacem lu-
per Israël, Amen.

Luc. 17.
v. 26.

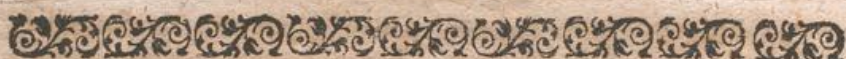
Nos lugen-
te Eccle-
sia, iudi-
mus.

Judith. 9.
v. 3.
Eccli. 35.
v. 17.
Compara-
mur ma-
tri viduæ

B 2

DIS-

DISCVRSVS II.

Aleph.

Quomodo sedet sola Civitas, plena populo?
facta est quasi Vidua Domina gentium?
Thren. I. v. I.

DE ANIMA.

*Anima amisso Deo, in multitudine, sola, &
quasi Vidua est.*

1.
*Corpus
anima
non vi-
vit sine*

Materia informis, & incompleta substantia, infatiabili, & innato, essentialique appetitu appetit formam, cui copulata completum suum esse, & venustatem accipiat. Constat homo ex materia & forma, scilicet corpore & anima rationali, arctis matrimonij legibus invicem copulatis, inter quæ si mors amarum faciat divortium, recedente anima, quasi vidua, & vacua remanet corporis habitatio, sedet sola civitas plena populo, facta quasi vidua.

*S. Petrus
Chrysol.
serm. 19,* Optimè S. Petrus Chrysol. logus: *Quod est anima corpori, hoc est anima Christus, sine quo anima, quali informis est, vidua, vacua,*

imò mortua, si per privationem gratiæ à sponso fuerit separata. Pergit Antistes Ravennas. *Sine anima corpus non vivit, non vivit anima sine Christo. Recedente animâ, mox corpori factor, corruptio, putredo, vermis, cinis, horror, & omnia visu detestanda succedunt; Discedente Deo confestim venit in animam peccatorum factor, corruptio criminum, vitiorum putredo, conscientie vermis, vanitatum cinis, infidelitatis horror, & fit in corporis sepulchro vivo, funus animæ jam sepulchrum.*

Ad funus filiæ Principis comparuerant tibicines, & turba tumultuans, sed parum hi puellam mortuam, aut consolari, aut suscitare poterant, sed solus Jesus ejecta turbâ eam resuscitavit, vitam

*Matth. 9.
v. 23.*

tam

*Puella nō peccatrix mortua est, & quasi vi-
suscitatur dua, non quōd mortuo sponso ip-
sa sit viva, sed à vivente marito,
separata, & peccatis, imortua, ac
vitā gratiæ sit privata. Ad hanc
puellā mortuā comparent tibi-
cines, & turba tumultuans, nem-
pe turba amicorum carnalium, (uti
exponit Hugo) Item cogitationum
immundarum, affectionum libidinoso-
rum, Item tibi-
cines dæmones, delecta-
tiones suggerētes, &c. hi omnes ani-
mare puellam, consolari, & ex-
citare conantur ad vitam, & ad
gaudium; sed frustra: Solus e-
nim animam viduam, & gratiæ
vitā privatam consolari & exci-
tare Deus potest, sine quo Ani-
ma, licet plena populo, & turba
tumultuante deliciarum ac vo-
luptatum, sedet sola, & quasi
vidua: Quomodo sedet sola Ci-
vitas plena populo! &c.*

II.

Tantam Christus veneratio-
nem Civitati Jerosolymitanæ
haberi voluit ut piaculum du-
xerit jurari per Jerosolymam,
quia Civitas est magni Regis, id est,
ipsius Dei, qui est Rex regum, expo-
nit Lyranus. Civitas magni
Regis, est ipsa anima rationa-
lis, in qua non solum suam sedem
reginam Deus figere, sed etiam
regiis eam gratiarum suarum
thesauris exornare, & contra
hostiles insultus firmiter munire
parat. Et proinde per Jeremiam
insinuat: *Ego dedi te hodie in civi-*

tatem munitam; Et bene quidem Jerem c. 1.
(uti observat Hugo) *Anima, Ci-
vitas vocatur. Quia sicut in Civi-
tate, in medio sunt cives nobiliores,
& in suburbio vulgus ignobile, sic in
mente, quæ est pars superior animæ,
virtutes inhabitant, & in inferiori
parte, sunt motus sensualitatis. Tunc
ergo sedet civitas, anima pecca-
trix afflicta, quando mole vitiorum
est depressa; & desiderijs terrenis
oppressa, sedetque sola, plena
populo. Sed quomodo sola, si
plena populo? Quomodo plena
populo, si sola? Egregiè ad hoc
respondet Cardinalis à S. Caro,
quod plena sit quidem tumultuo-
so, & confuso populo. id est, Co-
gitationibus inutilibus; & tamen
sola. Nam sæpe (ait idem) hoc con-
tingit, quod aliquis sedet solus à cõsortio
hominum, cujus Civitas, id est, anima,
plena est turbis nationum, id est, cogi-
tationum, se invicem accusantium, &
desendentium. Interim tamen so-
la est à Dei gratia; sola, à Spiritu
Dei vivifico deserta, qui cum
tali tumultuoso, inordinato, &
indisciplinato vanarum cogita-
tionum, & perversarum delide-
riorum vulgo habitare meritò
detrectat. Ita ut anima etiam
magno amicorum, & consoda-
lium numero stipata, Dei tamen
gratiã & spiritu orbata, sola sit.
Et Rex, aut magnus mundi Mo-
narcha, etiam numeroso auli-
corum, famulorum, militumque
multitudine circumvallatus, so-*

B 3

lus

*Puella nō
suscitatur
per tibi-
cines.*

*Hugo
Card hic
Nec ani-
ma per
consolatio-
nes crea-
turarium.*

*Matth. 5
v. 35.*

Lyranus.

*Hugo
Card. hic.
Anima
Civitas.*

*Hug
Card. hic.*

*Quomodo
& plena
populo?*

lus sedeat, si gratia Dei, ac virtutibus careat. Sedit sola Civitas plena populo

Abradara Regis dicitur.
 Abradara Susorum rex, obereptam sibi morte charissimam Consortem cum amicis, & aulae suae proceribus sedebat, tristitia pene absorptus, profundissimos è corde trahens singultus. Causam tantae afflictionis, & aliorum suspiriorum rogatus, dixit: Hoc animo suo tam grave accidere, quòd modò desolatus, & solus viveret. Non deerant pro viribus aulicis & amici consolando afflicto regi, replicando maxime, ne se desolatum, aut solum conquereretur, tot stipatum fidelium amicorum, & famulorum manipulis. Quibus Rex, inconsolabilem gerens animum, & alitum suspirans ait: *Amans amatam carens, in multitudine solus.* Junge, junge peccatrici animae socias creaturas terrenas, ipsi (sicut in paradiso terrestri Protoparentibus) famulaturas, si tamen charissimo sponso, & Creatore suo orbata sit, & Amato careat, erit in multitudine sola.

Nulla creatura nos consolari potest.
 Junge animae amicas voluptates, adde divitias, adijce dominia, appone honores, si tamen Amans amato careat Deo, in multitudine sola, cum Jeremia conqueretur: Aspexi terram, & ecce vidua erat, & nihili.

Jerem. c. 4. 32.
 Da animae affabilem amicorum societatem, amicis circum-

vallatae; tamen ad amandum solum Deum creata, isto carens, erit in multitudine sola. Imò dicere non vereor; Pone animam inter innumeras angelorum cohortes, inter jubilantes tot spirituum caelestium choros, sed Dei suppone consolatoris absentiam, & Anima, Amato carens, in Angelorum tripudiantium multitudine sola, lamentari non desinet de caelo non minus, quam prius de terra: Aspexi caelum, & ecce vacuum, & nihil. Horridum ipsi desertum, videbitur caelum, Deo suo evacuatum, cum Propheta regio expostulaturae: *Quid enim mihi est in caelo, & a te, quid volui super terram? Quid enim mihi in caelo, si tibi Deum meum non invenero? Parum me ornatus siderum, & tectorum auratorum pompa consolabitur, parum afflictum animum suavissimi Angelorum concentus recreabunt, si Deo meo carens, sedeam in multitudine solus? Quia nulla major desolatio, quam separatio à Deo, uti sanctus Bonaventura testatur.*

Bonav. in Thren. c. 1. v. 12.
 Fulget quidem coruscantibus stellarum lampadibus distinctum affabre caelum, innumerumque siderum splendide armorum exercitum. Luna singulis noctibus ad excubias ducit; suscipe caelum, & numera stellas, si potes. Nihilominus in tantum copioso.

Pl. 72. 25

Bonav. in Thren. c. 1. v. 12.

III.

Gen. c. 15

v. 5.

Caelum cum infinitis stellis videtur vacuum.

Gen. c. 15. copioso stellarum numero nec
 v. 5. *Cœlum* cœlum, nec terra consolationem
cum r. fi. accipit, solâ solis præsentia re-
nitis stel- cedente: Ad cuius occasum ter-
lis vide- ra lugubri silentio, cœlumque
tur vacu- luctuoso indutum syrmate, ab-
um. dicatis variis, distinctisque co-
 lorum deliciis, luctum omni
 creaturæ indicunt. Sed subitò
 procedente aurora, solis ven-
 turi nunciâ, cœlum festivi ve-
 stitur purpurâ, & terra volu-
 crum, quadrupedumque con-
 clamantibus applaudit voci-
 bus, &c. Ut verbo dicam cum
 Psal. 19. Psalte Regio: *Vespere demorabitur*
 v. 6. *fletus, & ad matutinum letitia. Quid*
est, vespere demorabitur fletus? Que-
 rit in hunc passum, magnū illud
 S. August. Africa Lumen, Augustinus,
 hic. *Quid est vespere? Vespere fit (re-*
 spondet ipse) *quando sol occidit.*
 Occidente sole, in universo
 tristitia oritur: Oriente rursus
 sole, occidit rursus tristitia, &
 oriens reviviscit letitia. Et
 quidem sol, dicitur quasi solus;
 non tam quia unicus, & solus
 est, sed etiam quia solus illumi-
 nat, & recreat universum. Om-
 nibus coruscantibus cœli faci-
 bus, adhuc demorabitur noctis
 tristitia, solo recedente sole: so-
 lo sole revertente, & extinctis
 quasi, cunctis aliis siderum lam-
 padibus, jam læta apparet serene
 diei facies & letitia. Vespere
 demorabitur fletus, & ad ma-
 rutinum letitia: Hæc revertente,
 ille recedente, solo exoritur
 sole.

Quod cœlo, imò univer-
 fo, sol, hoc animæ Deus, ad
 cuius vel ortum, vel occasum
 fit in anima, vel matutinum, vel
 vespera. O Vesperum, & no-
 ctem lugubrem, quando Sol ille
 occidit! *Occidit* (namque ait Au-
 gustinus) *Sol ab homine, id est, Lux*
divine iustitiæ, præsentia Dei. Ideo,
quando expulsus est Adam, quid di-
ctum est in Genesi? Cùm de ambula-
ret Deus in paradyso: Ad vespere am
deambulabat Deus: Occiderat illi sol
Iustitiæ. Idem insinuare videtur
 Hugo Carrensis, sed brevius: dū
 Vesperum statum peccati, Matu-
 tinum, statum gratiæ appellat.

Ad matutinum, dum adhuc
 in statu gratiæ, & lumine solis
 Iustitiæ versaretur Adam, omnis
 apud eum erat lætitia, consola-
 tio plena, gaudium perfectum,
 conscientia tranquilla, animus
 serenus, sed mox ad vesperum,
 in statu peccati, dum occidit illi
 sol in meridie, & Sol Iustitiæ, &
 gratiæ ab illo recessit, demora-
 bitur fletus: Mox omnis Adæ
 consolatio conversa est in fletū,
 in omnes omnino posteros de-
 rivandum, dulcedo in amaritu-
 dinem, paradyfi voluptas in do-
 lorem, conscientiæ tranquillitas
 in conturbationem, animi se-
 renitas & securitas in tremorem
 fatalem transit, & hoc ad vespere
 rum, quando occiderat illi sol
 Iustitiæ, & gratiæ divinæ. Solo
 hoc recedente sole, in multitu-
 dine creaturarum omnium, &
 paradyfi deliciis, solus, & de-
 sola.

IV.

Quod Sol
 univ. r. so.
 S. August.
 hic,

Gen. c. 3.
 v. 8.

Hugo
 Card. hic.

Hoc Deus
 Anima.

Recedente
 Deo.

folatus, tanquam in deserto morabatur Adamus.

In anima
fetus.

Conqueritur subinde anima Christiana, se afflictam, desolatam, omni consolatione orbatam, angustiatam, & quasi solam in fetu morari. At quid mirum? cum anima peccatrix (quæ civitas solis esse debuerat) per statum peccati ad vesperum declinaverit, amisso Sole Justitiæ; &c. Quid mirum, O Anima, si afflictæ es? Ubi vesper, ibi fetus: quaras licet, & invenias mundi voluptates, honores, & divitias, & quidquid delectamenti mundus habet, semper adhuc manebit vesper, & fetus, & in multitudine creaturarum sola eris, & desolata, donec denuò Sol Justitiæ, & gratiæ affulgeat; & redibit ad matutinum lætitiæ. Et siquidem universum, cum omnibus suis incolis tam ardentem oriturum solis adventum suspiret, & expectans matutinum expectet crepusculum, cur non ardentiori desiderio anhelans suspiret anima (Civitas solis & soli Deo consecratum habitaculū) ortum Solis Justitiæ, & gratiæ, cum quo omnia illi bona pariter eveniunt? Exurge, Exurge dormitans ad vesperum (in statu peccati) anima, excutere de pulvere, ad Solem Justitiæ animos, & oculos converte. Quoniam oportet prevenire solem ad benedictionem tuam, & te adorare ad ortum lucis.

Sap. c. 16
v. 28,

Ad occasum properantem

solem, Josue, ut sisteret, conjuravit: Sol contra Gabaon, ne moveatur; steterimque Sol, & Luna, 10. v. 12, donec ulcisceretur se gens de inimicis suis, et Josue plenâ potitus esset victoriâ, & tu, ô Anima, si affirmare nosti præsentiam Solis Justitiæ, conjura illum, ne gratiæ suæ radiis à te desectens te solum inter inimicos desolatam relinquat; conjura solem, occasum prohibe, manere coage: Mane nobiscum Domine quoniam tuam advesperasceat. &c. quoniam per tuam absentiam advesperante die, demorabitur fetus, eròque Amans Amato carens, in multitudine, sola.

Luc. c. 24
v. 29.

Solum esse, non tam lugubre, quam periculosum est. Væ soli (uti testatur Sapiens) quia cum ceciderit, non habet sublevantem se. Ad literam quidem hæc de homine ab aliorum confortio separatim, ac cum singularitatis spiritu habitante intelligunt Expositores; non desunt tamen alij, qui hunc passum moraliter ad animam à Dei amicitia separatam trahant, Væ soli! nempe, sine Christo, uti Familiæ Dominicanæ Purpuratorū Antesignanus, Hugo explicat: Væ animæ, quæ sola, & à Christo, ejusque gratiæ derelicta est. Hac enim miserabilius, infelicius nihil, cum nemo sit, qui prolapsam erigat. Væ soli! Solus namque est (ait S. Gregorius) qui à Deo relinquitur, hunc certò cadentem, nullus erigit, quia relictum à Deo, sanctorum aliquis non assumit.

Eccle. c. 4
v. 10.

Væ soli!

Hugo
Card.

Sine Deo
S. Greg.

assumit. Qui relinquitur ab homine, qui ab amicis rejicitur, qui à mundo exosus, expellitur, solus non est, habet enim adhuc Deum, sublevantem se, sed vix soli! Qui sine Christo, qui sine Deo est: hæc planè anima in amicorum, in patronorum multitudine, sola, omnibus deploranda proponitur. Quomodo sedet sola Civitas, plena populo! vix soli!

VI. *Genel. c. 2 v. 18.* Creato homine Protoplaste, dixit quoque Deus; non est bonum, hominem esse solum. Faciamus ei adjutorium simile sibi. Hoc adjutorium, erat Eva, ex costa dormientes Adami formata: quæ Evæ formatio adumbrabat mirabilem Ecclesiæ Dei structuram.

I yranus
h. c.

Hic describitur (teste Lyrano) formatio mulieris de latere Adami dormientis in figura, quod Ecclesia erat formanda in futuro, de latere Christi, dormientis in Cruce. Sponsa hæc à Christo in adjutorium electa est, ad pariendos sibi Dei filios, gloriæ suæ cohæredes: non enim bonum reputabat Dei Filius, hominem, humanitatem suam gloriosissimam, solam esse gloriæ cælestis hæredem. Hinc Dei Filius de cælo descendens, humana carne assumptâ, hanc in cælum aliter reducere noluit, nisi futuros gloriæ invenisset consortes: non est bonum, hominem esse solum. Sed quomodo

P. Franc. Josephi Op. IV.

do solus in cælesti gloria futurus erat Christus tot Angelorum millionibus associatus, quomodo solus in tanta spirituum cælestium multitudine? Nempe Amans Amato carens in multitudine solus. Quoniam fatetur Dei Filius delicias suas esse cum filiis hominum, quos charitate perpetua dilexit, quamdiu illorum privatus erat consortio, in multitudine innumera Angelorum, se solum reputans interpellabat Patrem: Ecce ego, mitte me, ad quarendum scilicet, & reducendum hominem in peccatorum suorum ignorantia deperditum, & à cælesti gloria aberrantem.

Hoc ardens suum, quærendi hominis, desiderium, Dei filius sub parabola Pastoris explicat, qui ad quærendam ovem deperditam, dimittit nonaginta novem in deserto, & vadit ad illam, quæ perierat, donec inveniat illam: & cum invenerit, imponit in humeros gaudens. Per nonaginta novem oves, novem Angelorum choros, per ovem unam deperditam, humanam creaturam designari, communis est Expositorum consensus. Sed hinc non modica oritur difficultas, quid per desertum innuere, divina Sapientia voluerit? Si enim per 99. Oves Angelos intelligamus, ubi & quomodo eos

Dei erga
hominem
amor.

Luc. 15.
v. 4.

Christus
in cælo so-
lus esse
voluit.

C

1717

Apud Hugu-
gonē hic. tanquam in deserto reliquit Dei

Filius? In quo deserto? *In celo,*
respondet venerabilis Beda.
At cœlum qua ratione, Dei Fi-
lio, desertum dicitur? Deser-
tum enim est, quod ab omni ha-
bitatore desolatum, & deser-
tum, horridam denotat solitu-
dinem. At quomodo deser-
tum, quomodo solitudo, Dei
Filio cœlum, tot cœlestium In-
colarum habitatione jucundū?
An solitarius inter tot gloriae
confortes Angelos Deus? Imò
verò, quandiu homine confort-
te carebat in cœlo Dei filius, so-
litarium se quasi, & solum re-
putabat: nam Amans Amato ca-
rens, etiam in Angelorum mul-
titudine solus. Adjutorium
seu potius confortium gloriae
suae, quæsiuit Incarnatus Dei
Filius, simile sibi, non enim
judicaverat bonum, hominem
etiam Deum, esse solum in glo-
ria, sine Adjutorio simili sibi.
Et quoniam ad illam gloriam
solus homo peccator pervenire
non poterat, factus est ei Adju-
torium Dei filius, desponsata
sibi per unionem Hypostaticam
humanâ naturâ. Quoniam non
est bonum, hominem esse so-
lum.

*Quasi sine
homine
solus esset*

Agnosce (ô Anima) inex-
haustam Dei tui, erga te sym-
pathiam, & amoris excessum
imperceptibilem, dum sine te,
se solum & viduum reputans,

nec sine te in gloria regnare
voluit: Et tu pulvis & cinis, &
omni bono vacua, solòque tuo
repleta & inlata nihilo, sine spò-
so Deo tuo, nec solam te nec
sine illo te viduam desolatam
agnoscis? Nec ad illius adjuto-
rium suspiras?

Mulier à viro suo derelicta,
& per divorcium separata, quasi
vidua est. Et quid viduâ, in
hoc orbe, magis desolatum, &
derelictum? Majora mala Is-
raëlitis minari Deus non pote-
rat, quàm ut viduitatem annun-
tiaret eorum conjugibus: *Erunt
uxores vestrae viduae, & filij vestri pu-
pili.* Nemo enim majores an-
gustias, tribulationes, persecu-
tiones in hoc mundo patitur,
quàm cum pupillis desolatæ vi-
duæ, quas, deperdito prioris
conjugij splendore, & aucto-
ritate, despectas, & in bonis
famæ & fortunæ, impugnatæ
cuiuslibet liberum est. Ponamus
tamen viduam, raro exemplo,
non minus in sua viduitate
splendidam, à civibus honora-
tam, & clientibus circumvalla-
tam, hæc tamen sorte sua pa-
rum contenta, præponderante
omni felicitati, & amicorum
fidelitati, unicâ mariti jacturâ,
vel in hoc uno amarè statûs sui
infelicitatem deplorabit, quòd
sedeat amans amato carens in
multitudine, sola & desolata.

Quare meritò desolatam &
affli-

VII.

*Vidua
sunt deso-
lata.*

Exodi. c.
22. v. 24.

Anima
peccatrix
vidua.

afflictam & urbis Hierosolymitanæ, & Ecclesiæ ab hostibus impugnata, & animæ peccatricis conditionem sub viduæ miserandæ titulo Propheta deplorat: Facta est vidua, Domina gentium. Vidua utique desolata, sola, & misera, est anima peccatrix, extincto amoris vinculo, de sponso suo separata, quæ uti prius apud omnes Dei fervos, ac beatos, apud omnes cœlestis curiæ magnates, Angelos, imò ipsum Deum, in summa erat veneratione, sic ab omnibus, viduitatis suæ tempore erit despecta, meritò cum pauperula illa vidua Thecutide exclamatura: *Hec mulier vidua ego sum!* Et cum S. Augustino: *Malo non esse, quam sine IESU esse.*

2. Reg. 14
v. 5.
S. August
medit. 39

VIII.
Vidua!
va soli!

Væ huic viduæ! væ soli! væ animæ, cui in hoc viduitatis statu, soli esse contingit. Verè non est bonum, animam esse solam, nam cum ceciderit, non habet sublevantem se; cum impugnata fuerit, non habet defendentem se; cum vulnerata fuerit, non habet curantem se; cum afflicta fuerit, non habet consolantem se; cum mortua fuerit, non habet resuscitantem se: cum sponso suo omnem consolationem, subsidium, praesidium, curam, & ipsam vitam perdidit. O lugubris viduitas! Væ animæ, quæ in pulvere sedet sola, facta est quasi vidua.

Optimè Glossa Interlinearis IX. observat, animam peccatricem, Glossa Interlin. sub typo urbis sacrae representatam, non absolutè, & simpliciter viduam, sed solam, & quasi viduam appellari, non verè. Qualis illa est, quæ ob demerita sua divortium à viro passa, non viro vidua, sed vivente viro derelicta, uti superius ex seraphico Doctore allegatum est. Quem statum, quali vidualem, animæ, clarius explicat ordinaria, quæ sic ait: *Non verè vidua, nam etsi à sponso ad tempus despicitur, sponsalitatibus tamen jura retinentur, ut si redire per penitentiam voluerit, sponsus recipiat, cum satisfecerit.* Felix saltem, in hoc, anima vidua, quòd de sponsi immortalitate securam, illo penitus ita orbari non possit, quin ad penitentiam reversa, sponsum semper & sibi superstitem, & ad veniam dandam propitium habeat. In nullo magis tartareus hostis defudat, quam in faciendo inter Deum & animam divortio, quem in finem omnes sedulus captat occasiones, commoditates venatur, tempus observat, insidias struit. In hoc enim totum callidi serpentis studium versatur, quòd didicit viduas facere, & 19. v. 7. civitates in desertum adducere.

Non verè
sed qua
vidua.

Glossa
Ordin.

Ezech. 2.
19. v. 7.

C. 2

quòd

quòd non verè, sed tantùm quasi, sit vidua, vivum adhuc habens sponsum, Dei Filium, primam semper redintegrare fidelitatē & charitatem paratum, ut animam, per peccatum, vel repiditatem separatam, ad se per pœnitentiam redire volentem, sponsum recipiat.

X.
Isaia, 6.
52. v. 1.

Eja igitur Anima, quæ sedes in pulvere, peccatorum mole depressa, sola, & quasi vidua, revertere; *depone vestimenta viduitatis tuæ* (malos, & sordidos vitiorum habitus) *Consurge, consurge, induere fortitudine tua Sion: Consurge, & animum à terrenis ad superna elevans, induere vestimentis gloriæ tuæ*, virtutum scilicet, & gratiæ ornamentis; revertere ad amabilem, & charitativum sponsum tuum, terga verte mundi vanitatibus, carnis illecebris, honorum culminibus, & non tergum sed faciem ostende Dilecto, in Cruce suspenso, & expansis brachiis te recipere, inclinato capite te deo seculari, aperto corde te sibi unire paratum; deplora commissam à te infidelitatem, perpetrata peccata desse in hoc tempore acceptabili Quadragesimalis expiationis, & in gra-

tiam recepta, cave, ne pertranseat per te, incircumcisus & immundus. Renuntia adultero, rejice adulteras cupiditatū pedissequas, in ordinatum ad terrena amorem rescinde, & toto novo ardore, toto corde, tota animâ, totis viribus Deo tuo adhære, ab illo non separanda in æternum.

At vos mœstæ mundi fallacis viduæ, quæ non Deo, sed mundo, non divino, sed humano favore viduata, tribulationes & angustias persecutiones & oblocutiones patimini, in multitudine hominum solæ, & tantquam mundi peripsæ, abjectæ, consolamini, consolamini; persequentium multitudinem contemnite, mundi fallacis minas ridete, bonorum jacturam sustinete, oppressionem tolerate, & solum quarite Deum; hoc solo contentæ, eo solo eritis consolata, qui absterget omnem lacrymam ab oculis vestris. Solum igitur & unum quarite, omnes ceteros relinquire, & invenietis requiem & consolationem animabus vestris,
Amen.

DISCUR-